

SPOR YÖNETİCİLERİNDE ÖZYETKİNLİK

*A. Cenk GÜRKAN, **Arzu ÖZER, ***M. Oğuz RAMAZANOĞLU,
 *Ö. Tarkan TUZCUOĞULLARI, *Ümit UÇAR, ****Erkan T. DEMİREL
 *Gaziantep Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu – GAZİANTEP
 **Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu – ELAZIĞ
 ***Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu – İSTANBUL,
 **** Fırat Üniversitesi Sivrice Meslek Yüksekokulu – ELAZIĞ

ÖZET

Toplumda sosyal ihtiyaçlar sebebiyle üretimde bulunan ve pazarlayan spor işletmeleri, bünyeleri içinde en doğru kararları alıp uygulayabilmek, rekabet ortamında mükemmel olabilmek durumundadırlar. Bu spor işletmelerinde görev yapan spor yöneticileri, işletmenin verimliliğinin artmasında önemli rol üstlenmektedir.

Çalışmada İstanbul bölgesinde faaliyet gösteren 18 spor ve rekreasyon işletmelerinde yönetici pozisyonunda görev yapan toplam 95 (60 bay, 35 bayan) yöneticinin özyetkinlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bulgular, bilgisayarda SPSS programı kullanılarak ortalama ve çapraz tablolar halinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özyetkinlik, Spor Yöneticisi, Spor İşletmesi

SELF-EFFICACY OF SPORT DIRECTORS

Because of the social requirements in the society, manufacturer and bargainer sports companies have to apply the right decisions and become the best in the competition environment. Also, the managers who work in these sports companies have to take important roles to increase the productivity.

In the study, it was aimed to self efficacy levels of 95 (60 male, 35 female) managers who work in 18 sports and recreation companies in İstanbul region. Data were presented as avarage and cross tables in the study by using SPSS programme.

Keywords: Self-Efficacy, Sport Director, Sport Enterprise

1. GİRİŞ

Spor işletmeleri hizmet sunan kurumlardır ve temelde toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetleri üretip pazarlamak üzere faaliyette bulunurlar(1,2,3,4,5). İşletmelerden üretimden pazarlamaya kadar yapılan işlerin etkinliği ve verimliliği yönetici ve personelin özelliğine bağlıdır(6). Spor ortamının öğelerinden olan özel spor işletmeleri(7), de sporu kitlelere yayarak toplumsal fayda ve hizmet oluştururlar. İşletmeler zorlaşan şartlar altında mükemmel kararlar almak, kalifiye yönetici ve personel bulundurarak bu kararları çabuk ve etkin şekilde uygulamak durumundadırlar(8).

Kelime anlamı olarak özyetkinlik, bireyin belli bir alandaki beceri ve yeteneğine olan inancını belirtmektedir(9). Diğer birçok araştırma alanında olduğu gibi serbest zaman aktivitelerini içeren spor ve rekreasyon alanında da özyetkinlik konusu ele alınmıştır(10, 11).

Spor işletmelerinde yönetici pozisyonunda olan bireylerin benlik kavramları üzerine yapılan araştırmalarda en çok ele alınan konulardan birisi de özyetkinliktir(12,13). Genç veya yetişkin bireylerin rekreasyon ve spor aktivitelerine katılımlarını belirleyen faktörlerden birisi olan özyetkinlik bu aktivitelere katılım sonucunda olumlu yönde değişiklik göstermiştir(14,15,16).

Spor yöneticilerinde cinsiyet üzerine yapılan araştırmalar erkek yöneticilerin bayan yöneticilere göre daha yüksek özyetkinlik puanları ortaya koydukları belirtilmiştir(17).

Spor yöneticileri en iyi düzeyde yeteneklerinden en düzeyde yararlanmayı tasarlarlarken, diğer taraftan işletmeyle bütünleşmesine, mutluluk duymasına yönelik önlem ve uygulamaları da birlikte getirmelidir(18). Bu noktada yöneticinin bireysel özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bu özelliklerin en fonksiyonel olanlarından birisi de yöneticinin öz yetkinlik düzeyidir.

Spor ve rekreasyon işletmelerinde görev yapan yöneticilerin başarılı olarak tespit edilen grup ile başarısız bulunan yönetici grubu arasında atılganlık, içe dönüklük, yaratıcılık, liderlik, özsaygı, dıştan denetim odağı, iş doyumu, alt personel memnuniyeti gibi konularda kayda değer farklılıklar vardır. Tüm bu belirtilen değişkenlerin özyetkinlik ile doğrudan bir ilişkisi olduğu kabul edilmektedir. Başarılı kabul edilen spor yöneticileri emrinde çalışan bireyler tarafından daha karizmatik, otoriter-demokrat, güvenilir bulunurken bu sonuçları sergileyen grup aynı zamanda yüksek özyetkinlik puanları ortaya koymuşlardır(19).

Bu araştırmanın amacı İstanbul bölgesinde faaliyet gösteren spor ve rekreasyon işletmelerinde yönetici pozisyonunda görev yapan spor yöneticilerinin özyeterkinlik düzeylerinin ortaya çıkarılmasıdır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

İstanbul bölgesinde faaliyet gösteren spor işletmelerinde yönetici pozisyonunda görev yapan spor yöneticilerinin özyeterkinlik düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada, spor ve rekreasyon amaçlı hizmet veren orta ve büyük ölçekli 18 işletmenin toplam 95 (60 bay, 35 bayan) spor, rekreasyon ve personel yöneticisine bazı sosyo-demog-

rafik özelliklerini de ortaya çıkarmaya yönelik, her biri 5 cevap seçeneği içeren 20 sorudan oluşan bir bilgi formu hazırlanmış, bilgi formu ile ilgili olarak özyeterkinlik konusunda amaca hizmet etmediği tespit edilen 10 soru formdan çıkarılmıştır. Puanlama 10 ile 50 arasındadır. 30 üzeri puan alanların özyeterkinlik seviyelerinin yüksek olduğu kabul edilmiştir. Elde edilen form 95 yöneticiye bire bir gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra uygulanmıştır. Deneklerin sorulara samimi olarak ve gereken zamanı ayırarak cevap vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Bulgular SPSS programında ortalama ve çapraz tablolar ile verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu araştırmada bilgi formuna cevap veren yöneticilerden elde edilen bulgular aşağıda tablolara belirtilmiştir.

Tablo 1: Spor Yöneticilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.

Spor Yöneticilerinin Cinsiyetleri	Ortalama Puan	Sayı (n)	Standart Sapma (ss)
Bay	40,51	60	2,61
Bayan	39,80	35	2,08
Toplam	40,25	95	2,44

Spor yöneticilerinin cinsiyetlerine göre özyeterkinlik puanlarını gösteren Tablo 1'den araştırmaya katılan 95 denekten 60'ının bay 35'inin bayan olduğu anlaşılmaktadır. Bay ve bayan yöneticilerin

özyeterkinlik puanları dikkate alındığında bay yöneticilerin puan ortalamaları(40,51) standart sapmaları (SS):2,61 bayanların puan ortalamaları(39,80), standart sapmaları(SS):2,08 olarak bulunmuştur.

Tablo 2: Spor Yöneticilerinin Yaş Gruplarına Göre Özyeterkinlik Puanları.

Spor Yöneticilerinin Yaş Grupları	Ortalama Puan	Sayı (n)	Standart Sapma (ss)
20-25	39,60	10	2,22
26-30	39,33	15	2,89
31-40	39,68	35	2,37
41 ve üstü	41,40	35	2,00
Toplam	40,25	95	2,44

Spor yöneticilerinin yaş gruplarına göre özyeterkinlik puanlarını gösteren Tablo 2'de 4 ayrı grupta bulunan deneklerin ortalama puanları; 1.grup (20-

25):39,60- 2.grup (26-30):39,33- 3.grup (31-40): 39,68- 4.grup(41 ve üstü):41,40 olarak belirtilmiştir.

Tablo 3: Spor Yöneticilerinin Medeni Durumlarına Göre Özyeterkinlik Puanları.

Spor Yöneticilerinin Medeni Durumları	Ortalama Puan	Sayı (n)	Standart Sapma (ss)
Evli	40,47	65	2,50
Bekar	39,57	21	2,01
Boşanmış	40,22	9	2,16
Toplam	40,25	95	2,44

Spor yöneticilerinin medeni durumlarına göre özyeterkinlik puanlarını gösteren Tablo 3'de 3 ayrı grupta bulunan deneklerin ortalama puanları; 1.grup (evli):40,47- 2.grup (bekar):39,57- 3.grup (boşan-

mış):40,22 olarak belirtilmiştir. 2.grubun özyeterkinlik puanları 1 ve 3.gruptan daha az olarak gözükmektedir. Spor yöneticilerinin yarısından fazlası evlidir.

Tablo 4: Spor Yöneticilerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Özyeterkinlik Puanları.

Spor Yöneticilerinin Mesleki Kıdemleri	Ortalama Puan	Sayı (n)	Standart Sapma (ss)
0-5	39,06	30	2,75
6-10	40,10	30	2,02
11-15	42,37	8	2,66
15 ve üstü	41,11	27	1,71
Toplam	40,25	95	2,44

Spor yöneticilerinin mesleki kıdemlerine göre özyeterkinlik puanlarını gösteren Tablo 4'de 4 ayrı grupta bulunan deneklerin ortalama puanları; 1.grup (0-5):39,06- 2.grup (6-10):40,10- 3.grup (11-15):

42,37- 4.grup (15 ve üstü):41,11 olarak belirtilmiştir. 3.gruptaki denek sayısı 8 iken diğer gruplardaki dağılım birbirine oldukça yakındır.

Tablo 5: Spor Yöneticilerinin Gelir Durumlarına Göre Özyetkinlik Puanları.

Spor Yöneticilerinin Gelir Durumları	Ortalama Puan	Sayı (n)	Standart Sapma (ss)
300 milyon TL.ve altı	39,37	8	2,32
301-500	39,27	11	2,53
501-750	40,27	51	2,58
751- ve üstü	41,92	25	2,03
Toplam	40,25	95	2,44

Spor yöneticilerinin gelir durumlarına göre özyetkinlik puanlarını gösteren Tablo 5’de 4 ayrı grupta bulunan deneklerin ortalama puanları; 1.grup (300 milyon TL.ve altı): 39,37-2.grup (301-500):

39,27- 3.grup (501-750):40,27- 4.grup 751- ve üstü):41,92 olarak belirtilmiştir. Gelir seviyesi en yüksek olan deneklerin yer aldığı 4.grubun özyetkinlik puanları da en yüksek olarak belirtilmiştir.

Tablo 6: Spor Yöneticilerinin Kıdem ve Gelir Durumları Arasındaki İlişki.

Spor Yöneticilerinin Mesleki Kıdemleri	Spor Yöneticilerinin Gelir Durumları				Toplam
	300 ve altı	301-500	501-750	751 ve üstü	
0-5	8	9	12	1	30
6-10	-	2	19	9	30
11-15	-	-	4	4	8
15 ve üstü	-	-	16	11	27
Toplam	8	11	51	25	95

Spor yöneticilerinin mesleki kıdemleri ile gelir seviyeleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya yönelik çapraz tablo sonuçlarına göre; göreve 5 yıl ve öncesine kadar başlayan yöneticilerin 8 tanesi 300 milyon ve altında, 9 tanesi 301ve 500 milyon arasında, 12 tanesi 501 ve 750 milyon arasında ve

bir tanesi 751 milyon ve üstünde gelir elde etmektedir. Bu durum 6- 10 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olanlarda 301-500 milyon arasında 2, 501-750 milyon arasında 19 kişi, 751 milyon ve üstü 9 kişidir. 11 yıl ve üzeri görevde olan yöneticilerin gelirleri ise 500 milyon ve üzerinde değişmektedir.

Tablo 7: Spor Yöneticilerinin Cinsiyetleri Gelir Durumları Arasındaki İlişki.

Spor Yöneticilerinin Cinsiyetleri	Spor Yöneticilerinin Gelir Durumları				Toplam
	300 ve altı	301-500	501-750	751 ve üstü	
Bay	5	4	31	20	60
Bayan	3	7	20	5	35
Toplam	8	11	51	25	95

Spor yöneticilerinin cinsiyetleri ile gelir seviyeleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya yönelik çapraz tablo sonuçlarına göre; bayların ve bayanların

501 milyon ve üzerinde gelir elde edenlerin sayısı 500 milyon ve altında gelir elde edenlere göre çok daha fazla olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporun globalleştiği ve yeni yönetim tekniklerinin daha etkin yönetici profilini ortaya koymaya çalıştığı günümüz koşullarında spor yöneticilerinin özyetkinlik durumlarını belirlemeye yönelik araştırmamızda elde edilen bulgular aşağıda tartışılmıştır.

Cinsiyetlerine göre spor yöneticilerinin ortalama puanlarında bayların yüksek olduğu görülmektedir. İse de bay ve bayanların birbirlerine yakın bir ortalama puanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Spor yöneticilerinin 41 yaş ve üstü grubunda yer alanların daha yüksek özyetkinlik puanlarının olduğu, bunun da yaşın getirdiği olgunluktan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Medeni durumlarına göre de evli olan spor yöneticileri bekarlara göre daha yüksek puanlara sahip olmuştur.

Spor yöneticiliği görevine yeni başlayanların özyetkinlik puanlarının mesleki olarak 6 ve üzeri

yıldır yöneticilik yapanlara göre daha az olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun mesleki tecrübenin getirmiş olduğu tecrübeden kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer taraftan göreve yeni başlayanların kendilerini yönetim konularında daha az yeterli gördükleri kabul edilmektedir.

Genel olarak spor ve rekreasyon yöneticilerinin aldıkları ücret Türkiye standartlarına göre uygundur. Spor yöneticilerinin mesleki kıdemlerinde 11 yıldan sonra elde ettikleri gelirin yükseldiği sonucu ortaya çıkmıştır. 501 milyon üzeri gelir elde edenlerin sayısı 76 kişi ile çoğunluk sağlamaktadır. Genel olarak spor ve rekreasyon yöneticilerinin kıdemleri arttıkça gelirleri de yükselmektedir.

Bay yöneticilerin en üst gelir grubundaki sayısı bayanlara göre daha yüksektir. Bayların bayanlara kıyasla gelirlerinin fazla olduğu söylenebilir.

5. KAYNAKLAR

1. Mucuk İ.: Modern İşletmecilik, İstanbul 1993.
2. Cemalcılar İ; Bayar D; Aşkun İ.: İşletmecilik Bilgisi, A.Ü.Yay., Eskişehir 1991.
3. Can H.: Genel İşletmecilik Bilgisi, s.4-5, Ankara 1990.
4. Ekenci G.: Spor Tesislerinin İşletilmesinde Kamu Kuruluşlarının Etkinliği, Spor Bilimleri I.Ulusal Sempozyum Bil., Ankara 1990.
5. Ramazanoğlu F., Ramazanoğlu N.: Spor Tesislerinin Planlandırılması İşletmesi, Spor Araştırmaları Der., Cilt:4, Sayı:3, s.67-77, Aralık 2000.
6. Şahin M.: İş İdaresinin Temel Kavramları, A.Ü.AÖF Yay., s.364, Ankara 1986.
7. Ekenci G., İmamoğlu F.: Spor İşletmeciliği, s.6-7, Ankara 1998.
8. Adalı S.: Personel Yönetimi, Türk Sevk ve İdare Der.Yay., s.16, İstanbul 1977.
9. Harter S.: A Model of Intrinsic Mastery Motivation in Children: Individual Differences and Developmental Change, in WA.Collins (ed.) Minnesota Symposium on Child Psychology, Vol.14, pp.215-55, Hillsdale, NJ: Erlbaum 1990.
10. Marsh H.W.: A Multidimensional, Hierarchical Self Concept:Theoretical and Empirical Justification, Educational Psychological Review 2:77-171, 1990.
11. Weiss M.R., Ebbeck W.: Self-Esteem and Perceptions of Competence In Youth Sport: Theory Research and Enhancement Strategies, in O.Bar-Or (ed.), The Child and Adolescent Athlete: The Encyclopaedia of Sports Medicine, Vol.6, pp.364-82, Oxford:Blackwell Scientific 1996.
12. Weiss M.R.: Psychological Effects of Intensive Sport Participation on Children and Youth: Self-Esteem and Motivation, in B.R.Caeill and A.J.Pearl (eds.) Intensive Sport Participation in Children Sport, pp.39-69, Champaign, IL: Human Kinetics. 1992.
13. Weiss M.R., Chaumeton N.: Motivational Orientation in Sport, in T.S.Horn (ed.) Advances in Sport Psychology, pp.61-99, Champaign, IL: Human Kinetics. 1992.
14. Gibbons J.L.: Cross-National Gender Differences in Adolescents Preferences for Free Time Activities, Cross-Cultural Research 31:55-69, 1997.
15. Scully D.M.: Gender Issues in Sport Participation, pp.25-56, London 1996.
16. Waser A.M.: Sport As a Leisure Time Pursuit Among The Youth of Caen France, International Review For the Sociology of Sport, 32:7-17 1997.
17. Williams L.: Contextual Influences and Goal Perspectives Among Female Youth Sport Participants, Research Quarterly for Exercise and Sport 69:47-57, 1998.
18. Onal G.:Temel İşletmecilik Bilgisi, s.142, İst. 1995.
19. Trew K.: Time for Sport? Activity Diaries of Young People. Young Peoples Involvement in Sport, pp.126-51, London: Routledge 1997.